

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročilna znaša:

Obe izdaji na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročilne se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., izven Trsta po 1 nvč., več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 570.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

in odgovorni urednik Fran Godnik

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 19. Cesar je popoldne sprejel v posebni avdijenci danskega prestolonaslednika in njegovo soprogo.

Solnograd 19. V današnji seji deželnega zbora je bil vsprejet načrt volilnega reda za volitve v deželni zbor, ki ga izdelal poslanec Haagen. Po tem volilnem redu volijo kmečke občine direktno in volitev se vrši v vseh krajih, kjer je čez tristo prebivalcev. Volilno pravico ima vsakdo, ki plačuje vsaj eno leto najmanj štiri goldinarje izravnega davka. Predlog se je vsprejel v prvem in drugem branju brez razprave.

Budimpešta 19. Poročilo o letini od dne 15. t. m.: Vreme je bilo za setev v obče ugodno. Od ozimne se pšenica in rž kažete zadovoljivo. Zimskemu ječmenu je na nekaterih krajih škodovalo suho vreme. Za rano setev je bila škodljiva zima v mesecu mareu. Vzlic temu je obče mnenje, da se še letina dobro popravi.

London 19. V neki hiši v Victoria Street se je včeraj dogodila razstrelba, o čemer je bilo ranjenih devet oseb; sedem od teh je bilo težko ranjenih.

Rethymno 19. Včeraj je admiral Skrydlov razdelil rešilne kolajne, katere je car Nikolaj podelil sedemnajstim mohamedancem, ker so rešili jeden čoln ladije-oklopnice «Imperator Aleksander». Vsled tega so kristjani in mohamedani priredili slovesno procesijo v stanovanje admirala Skrydlova, prose ga, naj sporoči carju Aleksandru zahvalo za podeljene kolajne.

P O D L I S T E K.

Pismo.

Spisal Polks.

2

Se-li Vi, cenjeni gospodine, spominjate na nekovo suhničavo, visokozraslo, slabo oblečeno dekletce, ki Vam je pred sedmimi leti tam nekje v Ljubljani na Poljanah stalo nasproti? Se-li spominjate pisma, ki ste je izlekli iz žepa Vaše zimске suknje in ironično smehljuje izročili ga dekletu, češ: »od Fanike«.

Fanika je bila moja prijateljica in Vaša sestričina in o počitnicah smo bili mnogokrat skupaj, Fanika, Vi in — jaz.

Mogoče, da se spominjate.

No, moj računček datira iz onih časov.

Ono pismo je zadnji conto v moji knjigi, če tudi ne edini.

Ne vem, če ste pozabili onih ironičnih nasmehov, prezirljivih poklonov in duhovitih, dvoumnih stavkov, s katerimi ste vedno izvolili obsipati mene.

Seveda, jaz sem bila takrat v Vaših očeh neumen, neroden otrok, kateri je vstvarjen ravno za to, da tak naobražen, samosvesten, dvajsetleten osmošolec, kakor ste bili tedaj Vi, poskuša na njem svojo ironijo.

Zalibog, me ženske s petnajstim leti jako mnogokrat nismo več šestletni otroci, vsaj neumni, zabiti otroci ne. Zato tudi meni Vaši eksperimenti

Posledice greha avstrijskih vlad.

V preludiju, ki smo ga bili napisali zasedanju deželnih zborov primorskih, smo bili rekli, da se državna oblast jako moti, ako se nadeja, da kaj doseže s tem večnim prekladanjem deželnega zbora istrskega. Rekli smo, da to bo hasnilo istotako malo, kakor je pomagano onemu, ki je na smrt bolan, ako ga prekladajo s postelje na posteljo. Perspektiva za zasedanje deželnega zbora istrskega je — smo rekli nadalje — žalostna in ni nič ugodnejša, nego je bila prejšnjim zasedanjem v Poreču in Pulju. Ta perspektiva kaže na ljute boje, ker ni dvomiti na tem, da bo večina, zastopajoča manjšino prebivalstva, nadaljevala svojo ljuto borbo proti manjšini, zastopajoči večino mukotrpne prebivalstva, in da bo večina zbornice prej ko slej — v poznani srditosti svoji — gonila iz zbornice naš jezik, jezik večine.

Naše besede se uresničujejo do pičice. Ž dogodki v drugi seji rečenega deželnega zbora so donesli trpko razočaranje vladnim krogom, zlasti onim na Dunaju, ako so bili isti res tako — najjvi, da so gojili kake nade v svojem fenomenalnem nepoznavanju razmer, oseb in onih idej, ki so motor delovanju gospodovalne stranke laške.

Ni potrebno, da bi tu še enkrat slikali divjaške prizore, ki so se vršili v Kopru v drugi seji deželnega zbora istrskega; prosimo le čestite čitatelje, da prečitajo naše kratko poročilo v zadnjem izdanju.

Suho, nago, golo dejstvo, brez vseh arabesk, je to: da smo v Kopru tam, kjer smo bili v Poreču in Pulju. Igra je ista, ker so režiserji isti. In

niso ugajali preveč in v srečo sem Vas črtila, kakor more črtiti le užaljen ponos petnajstletne deklice.

— Maščujem se — dejala sem si na tihem vselej, kadar ste izstrelili va-me puščico duhovitega sarkazma svojega.

Vam je bila to nekaka duševna vaja, neki pripomoček sveziti si duha v vročih, dolgočasnih dnevih počitnic na deželi, kjer ni nikake družbe in zabave.

No, meni, kakor povedano, nikakor ni bilo všeč, da ste za take vaje izbrali ravno mojo osebo.

Ne vem, če se še spominjate globocih poklonov, navdušenih »klanjam se«, s katerimi ste ondaj pozdravljali mojo malenkostno osebo, ki je tičala tedaj še v kratkih krilih.

— Glej jo, goskice neumne, vse jemlje za resno — mislili ste si, ko sem Vam jaz dostojanstveno pokimavala v odzdrav.

No, goskica je vedela prav dobro, kolike veljave je Vaša kavalirska uljudnost, s katero brljirajo možki navadno le pred damami v saloni, a ne pred takim deklščem v pretesni, pobledeli obleki, kakor sem bila jaz.

Vam so ti pokloni služili v to, da se jih Vaš hrbet ne odvadi, one fraze uljudnosti v to, da jih ne pozabite.

V onih letih pa, kakor sem bila jaz, je človek zelo občutljiv, posebno ženska. Ne pozabi z lepa, tudi malenkosti ne.

ostane ista, dokler ostanejo isti režiserji. Bolezen se ne more obrniti na bolje, dokler ni zamašen vir bolezni. In da se to ni zgodilo že davno, na tem so krive le avstrijske vlade, kolikor jih je bilo, ker se niso hotele poslužiti sredstev, izdatnih in zadostnih, ki so jim bile na razpolago, ako bi le bile hotele poseči po njih. Sotrudnikov v ta blagi namen bi imele vse polno v deželi sami. Mi smo pravili vladni že zadnjič enkrat in jej ponavljamo danes, da je zdravilo za bolne odnose istrske jako jednostavno, priprosto in jednostavno. Ne bi jej trebalo, da bi si ogrešala dušo s kakim pritiskom, ne bi jej trebalo nikakih veksacij in nikakega protežiranja na nobeno stran. Njej bi trebalo le, da se s krepko odločitvijo iztrže iz mreže predsodkov in tradicij in da se podvigne na visoki piedestal resnične objektivnosti, od koder doli bi sodila jednako dobrohotno na vse strani, bi jednakomerno delila solnce in senco, in bi po resnično liberalnem umevanju omogočila, da stopijo v akcijo naravne sile dežele, osvobodivše se iz spon. Ali da govorimo konkretnije: naši stranki, večini v deželi, naj bi vlada — kakor bi velevala nje dolžnost — olajšala stališče v toliko, da bi se nam ne trebalo boriti na dve fronti: proti nasprotni stranki in proti — nedobrohotnosti izvestnih vladnih organov. Ali je možno zahtevati manje? Ne, manje ni možno zahtevati, nego je ona mera, ki se v pravni državi umeva sama ob sebi!! In že to malo bi izdalo in sicer popolnoma. Ob svobodnem razvoju sil v deželi bi se kmalo premenili vsi odnošaji in pred vsem bi dobili deželni zastop, v katerem ne bi bile možne take stvari, kakoršnje so se godile v Kopru dne 18. t. m.: deželni

Ona zadnja postavka mojega računa — ono pismo Vam je v teku let gotovo že tudi prešla iz spomina.

Bilo je pač pismo od Fanike, ali Vi ste mu prideli še svoj precej obširen list. Ne vem, kako je prišlo do tega, da se je Vam, gospodu, ki je imel tedaj že brke in malce brade, zljubilo do te zabave.

Niste pisali nikakih psovč ali vsaki stavek je bil poln sarkazma, zabavljic na mojo — domišljavost.

Menili ste menda, da Vas obožujem in zato ste milostljivo zavrnilli mojo sentimentalno »Backfischliebe« —, kakor ste se izvolili izraziti, — predno Vam žnjo ne padem krog vratu.

Vedeti morate, da ste se v tem precej zmotili. Vaše pismo je bilo sicer evet bistroumnega duhovitega sarkazma, a žalibog se je pušica obrnila nazaj proti streleu.

Jaz si glede Vaše osebe tudi v onih letih »der glücklichen Backfischschwärmerei« nisem domišljevala ničesar.

Domišljava, hvala Bogu, nisem bila ni tedaj, niti sem zdaj, pač pa me je Vaše pismo uverilo, da ste domišljavi — Vi.

Tako, ta je moj račun.

Dejala sem, da ko prečitata ta list, bova popolnoma pobotana. Da dosežem to, dovolite, da se dotaknem neke Vaše »srčne« intimnosti.

(Pride še.)

zbor, v katerem bi večina zastopala večino, manjšina pa manjšino. V dežel-nem zboru pa bi bilo zadeto zlo, notri v koreniko. To bi bilo pravo zdravilo za istrsko bolezen. Ali naša vlada se ne more dokopati do takega spoznanja, ona raje razburja bolnika s palijativnimi sredstvi, kakor jih varijo nje možje v svojih glavah, polnih predsodkov. Sedaj pa ima, kar smo jej prorokovali, in to jej ostane, kajti to jej že moramo povedati kar naravnost, da se nikar naj ne nadeja kakega čudeža. V političnih in narodnih boleznih se ne vršijo čudeži. Ako rabiš pravo zdravilo, gre na bolje, ako rabiš krivo, se bolezen slabša in postaja akutna. Ob razmerah kakor so se razvile v italijanski stranki, značilo bi atentat proti narodno-politiški psihologiji, ako bi se nadejali, da sedanja večina deželnega zbora odneha le za pičico od svoje srditosti, od svoje borbe proti pravu in zakonu. Istotako pa naj vlada niti ne sanja o tem, da bi naši odjenjali v tej veliki borbi za pravo in zakon, v delu za resurekcijo naše Istre.

Do take kritične točke so te torej razvile razmere. Klopee se je zamotal tako, da ga ne raz-mota nikdo več. Tu treba le presekati, in ga po-tem začeti motati z nova, toda lepo pravilno, po zakonu, po pravu, po naravi in po razmerah. A vsega tega dela ne bi imeli več pred seboj, da so avstrijske vlade pomislile o pravem času, da tam preko Divače ni nikakega kitajskega zidu, ki bi zapiral pot v Istro — narodni in socialni ideji, pred katerima mora zginiti prej ali slej ona laška oligarhija, ki v deželnem zboru uprizarja svoje orgije.

Avstrijske vlade niso hotele poslušati srčnega bitja sedanjih dob v teh pokrajinah. To je bil njih-ov greh in sedaj jim posledice tega greha rasejo čez glavo.

Politični pregled.

TRST, 20. aprila 1899.

K Položaju. »Agramer Tagblattu« pišejo z Dunaja o položaju: Politiška tišina, nastopivša že pred Velikonočnimi prazniki, nadaljuje bistveno še vedno in ni videti, da bi se v bližnjem času pre-kinila v čemer si bodi. Na mnogih straneh sotegea menenja, da se za sedaj čisto nič ne zgodi na polju notranje politike. Počakati hočejo, ne le da deželni zbor česki dovrši svojo nalogo in da nemški za-upniki nastopijo se svojim narodno-politiškim pro-gramom, ampak da tudi državni zbor Ogerski reši pogodbo. Še-le ko bo pogodba določena, na Oger-skem parlamentarno, pri nas pa na podlagi § 14., se jim bo zdelo, da imajo dovolj svobodno roko, da store kaj. Dotlej pa poteče še dokaj vode v Donavo.

Vse drugače sodijo praški »Narodni Listy«, ki so glasilo češkega kluba. Ta list sodi jako pesi-mistiško in meni, da ni nemogoče, da skoro do-bimo ali nemško, ali pa prehodno ministerstvo, ka-tero posleduje pa bi bilo še bolj nevarno Čehom.

Zopet drugače označuje »Information« sedanje politiško položanje. V toliko pritrjuje sicer menenju praškega lista, da je za češko delegacijo situacija mučna, toda ne zato, ker se boje prihodnosti, am-pak zato, ker je narod postal nestrpen, ker češka delegacija ni ne meso ne riba: opozicijska stranka ni, vladna pa to tudi ne more biti. Za češko dele-gacijo bi bila opozicija bolja, če tudi z vsemi pre-ganjanji.

V opoziciji bi bila stranka trdneja, ker bi jej bili volilei bolj udani. Ali tudi med Nemei na Štajerskem da se pojavlja veliko nezadovoljstvo. Tam vidijo, da so jih voditelji zaveli v zagato, iz katere se ne morejo rešiti. V desetih letih da ne bo možno popraviti škode, ki jo trpi dežela in sosebno Gradec vsled homatij zadnjih dveh let. Povsodi da je opaziti neko utrujenost in z veseljem in hvaležno da bi pozdravili rešilno roko, ako bi bila le — trdna.

Deželni zbor predarlski je sklenil nov zakon za nadzorovanje šol. Dosedaj duhovnik ni mogel biti nadzornik šole v kraju, četudi je bil člen krajnega šolskega sveta, ker to službo je mo-gel opravljati le kateri člen občinskega odbora. Po novem zakonu pa morejo biti krajni šolski nad-zorniki tudi druge osebe, bivajoče v kraju, ako imajo zadostno izobrazbo. In tak nadzornik bo imel tudi pravico glasovati v krajnem šolskem svetu.

Po takem bo mogel biti tudi duhovnik imenovan krajnim šolskim nadzornikom. Nadalje bo imel za-stopnik katoliške cerkve v krajnem šolskem svetu pravico, prepričati se vsaki hip o npravstveno-ver-ski vzgoji in staviti primernih predlogov za od-pravo nedostatkov. Isto pravico bo imel zastopnik cerkve v okrajnem šolskem svetu gledé šol v vsem okraju. V okrajnih in v deželnem šolskem svetu bodo imeli zastopniki dežele in cerkve večino.

V Združenih državah se pojavlja — temeljito streznenje od delirija vsled zmag od po-četka vojne z Španijo sem. — Poročila z Filipin zvene jako resno. Izborni način vojevanja izza za-sede, v katerem so Filipinci mojstri, in nezdravo podnebje sta tako izdelala ameriške vojske, da se je general Otis moral umakniti iz petih mest, katere je bil še le zasel. Veren znak streznjenja v Združenih državah je dejstvo, o katerem smo že poročali tudi mi, da počenjajo posamične države zahtevati, naj se polki dobrovoljcev umaknejo v domovino.

Vspeh volitev na španjskem je tak, da bo v komori sedelo 266 pristašev vlade, konserva-tivne in klerikalne barve. Liberalci so dobili 116 mandatov. Sicer pa bosti večina in opozicija raz-deljeni v celo vrsto frakcij.

Domače vesti.

Poziv okoličanom. Vse te dni so nam pri-hajala — sedaj od tu, sedaj od tam naše okolice — poročila, kako izvestni subjekti, prodavši sami sebe za Judežev groš, in zapuščeni od Boga in poštenih ljudi, na sleparski način izvablajo podpise na razne proteste. O tem se poslužujejo takih lažij, insinua-eij in podtikanj, ki morajo vznemirjati zlasti ne-vedneje sloje ljudstva. Na tako demoralizacijo ljudstva ne smemo molčati in politično društvo »Edinost« stori gotovo svojo dolžnost, ako dobi v roko zadostnih konkretnih podatkov. Je že sred-tev še, s katerimi je možno do živega takim — sleparjem in hujšakcem. Za slučaj torej, da bi se kjerkoli še ponavljali taki sleparski poskusi, pro-simo naše rodoljube po okolici, da se dobro obve-stijo o stvari, da naberejo konkretnih podatkov, kedaj, kako in pri kom so lovili podpisov, zlasti pa, da izvedo imena taceh sleparskih agitatorjev, ter da potem vse skupaj in z vso urnostjo dopsljejo predsedništvu pol. društva »Edinost«.

Himen. Gospod Ivan Makarović, nadučit-el in poštar v Jelšanah, se je poročil z go-podičino Slavice Tolstovršnik, učiteljico. Bilo srečno!

Za »Narodni dom«. Upravištvu »Edinosti« je prejelo te dni pod imenom Vilim F. znesek od 3 gld., brez nadaljnega določila, kam je obrniti ta denar. Ta znesek smo odstopili odboru za »Na-rodni dom«.

Rodoljubi v sv. Križu, pozor! V »Piccolo« čitamo, da je vlada podelila »Legini« šoli v Križu pravico javnosti. V istem listu čitamo tudi, da »Lega« namerja ustanoviti v Križu nekako roko-delsko šolo. Ti vesti so nam znakom, da se v Križu zaprične zopet hlasten lov za slovenskimi dušami. Pozor torej, rodoljubi v Križu!!

Tudi Kamber! Pišejo nam: Da sta se »Pie-colo« in »Indipendente« grozno segrela zaradi iz-gona »signora« D'Osma, to ste že poročali tudi Vi, toda dostaviti treba še glasovitega Camberja, da dobimo — »terno«!

Ta veliki branitelj socialistov, a la Banelli, Novak, Spadoni itd., se čuti grozno razburjenega vsled rečenega izгона! Policijo bi kar pohrustal, ko bi ne bila tako — trda!

Njemu ni toliko za te posamične slučaje, am-pak boji se, kaj da bo, ako bi se ta »muzika« nadaljevala! V svoji veliki modrosti je prišel do sklepa, da je tako postopanje nekorrektno (proti Lahom!) ter da se s tem doseza baš nasproten vspeh od onega, namerjanega. Jaz mislim, da go-spod, pardon, »kompanjo« Camber hoče nekako groziti z razburjenostjo izgnancev in njih zavezni-kov, toda take grožnje ne imponirajo več, ker so že izrabljene!

Ko gre za enega samega italijanskega izzi-vača, ki je zlorabljal avstrijsko gostoljubnost in katerega je redarstvena oblast spravila nazaj v njega »blaženo« domovino, se »sodrug« Camber tako razgreva, da bi trebal kar dva curka hladne

vode na glavo, toda vse drugo je, ako se gre za kakega avstrijskega podanika — delaveca!

Nekdanji veliki Hrvat Kamber in sedanji Camber in pristaš »dragega kolege« »Indipendenta« se kar potuhne tedaj, ko bi moral braniti nas do-mače delavce, ker mu je zoperno vse, kar ne diši po iredentizmu. Zato mu pa svetujemo, naj pobere šila in kopita (ako jih ima?) ter naj gre tja, ka-mor ga srce tolikanj — ne vleče!

Anti-Kamber.

(Opazka uredništva. Še nekaj je prezrl naš dopisnik. Klic »Eos ejciamus foras«, ven jih vr-žemo, se izdaja neprestano in v vseh možnih va-riacijah po vsem laškem novinstvu. Ta klic je bil bojnim klicem tudi na glasovitem shodu županov v Trstu. Ta klic je naperjen proti večini avtoht-onnega prebivalstva, in ne proti posamičnikom, a mi se ne spominjamo, da bi bil Kamber le bese-dico žugnil v svojem glasilu proti taki brutalnosti. Seveda, ko gre za kakega Italijana, tedaj se oglaš-a »socialistiška« vest Camberjeva.)

»Markov pes«. Pod tem naslovom nam pi-šejo: Potreba je nanesla, da sem moral te dni v Barkovlje. Moja navada je, da kamor grem, kaj naberem za cenjeno »Edinost«. Tako sem porabil tudi to priliko ter si zaznamoval v svoj zapisnik nekoliko posebnosti.

Barkovlje so danes lepo, lahko rečem naj-lepše selo v naši okolici — pravo predmestje. Tu je vse polno dvorov in dvorcev, jeden lepši od drugega. Na nekem teh dvorcev sem opazil že od daleč neke grbe. Približavši se sem videl, da je na tem novem dvoreu vzdanih kakih deset različnih grbov, med katerimi je na častnem mestu oni, ki ga naše ljudstvo nazivlje »Markov pes«, to je benečanski grb! Mislil sem in mislil, kaj da ima ta grb opraviti tu na novem poslopju in do-mislil sem se, da je po istrskih mestecih vse polno teh grbov, na katere se sklicujejo Italijani ter do-kazujejo vsem, ki jim hočejo verjeti, da so ti grbi iz rimske dobe, ki pričajo o 2000 letni »aviti culturi«!!

Ta dvorec v Barkovljah postane čez petdeset let že star. Ker je pa še zapisano, kedaj se je zi-dal, bo tedanji lastnik (ako bo še Lahov na svetu) trdil prav gotovo, da je bil grb le prezidan in da ima gotovo že 2000 let na svoji grbi! Tako se piše zgodovina za one, ki jo hočejo verjeti!

Pred letom dnij sem pisal, da ima finančna postaja na Greti samo nemško-laški napis. Opozar-jal sem finančno vodstvo, naj odpravi ta — škan-dal, ter naj omenjene nadpise napravi tako, kakor zahtevajo zakon in narodnostni odnošaji. Na Greti, osobito pa tam, kjer je finančna postaja, ni niti duha o Italijanih, da niti ne govorim o Nemeih. Cesta je namenjena v prvi vrsti našemu primor-skemu ljudstvu, ki je po ogromni večini slovensko! Nadpisi c. k. finance pa ostentativno prezirajo vse te okoliščnosti ter še danes hranijo na čisto sloven-skih tleh samo nemško-laške nadpise, kar je že res sramota!

Nadejam se, da mi v tretje ne bo treba pi-sati o teh prastarih »slakah« ter da izginejo pri-kazni, ki pričajo le o nečuvnem preziranju slo-venskega življa.

Izletnik od slučaja do slučaja.

Le v Avstriji mogoče. Zadnji »Slovenski Narod« ima iz Trsta nastopno brzojavko:

»Veliko senzacijo obuja konfiskacija pisma, katero je pisal predsednik italijanskega parlamenta, Z. n. a r d e l l i, tržaškemu županu Dompieriju in katero je objavil »Indipendente«, senzacijo zatega-delj, ker je nečuvno, da se aktiven državnik tuje države vtika v avstrijske notranjopolitične razmere. Povod pismu je dalo to, da je tržaški župan Za-nardelliju naznanil sklepe zadnjega shoda laških županov primorskih, naperjene proti gimnaziji v Pazinu. Lahki hočejo to konfiskovano pismo preči-tati v deželnem zboru. Stvar utegne priti tudi v državnem zboru na razgovor, ker je brez primere, da se avstrijski župan oficijalno obrača do inozem-skega državnika za nekako intervencijo, in da ta državnik odgovarja na take dopise«.

Stvar je resnična. Korajžen kakor je vsikdar, je »Indipendente« objavil pismo Zanardellijevo ali bil je zaplenjen. Pomembno pa je to, da se je procedura konfiskacije izvršila tako točno, kakor sicer ni običajno ravno pri tem listu. Naše informa-cije pravijo, da ni prišel nijeden eksemplar v jav-nost. Vendar pa so laška gospoda dosegli ta na-

men, da je njih javnost seznanjena z vsebino pisma Zanardellijevega. — Res je in kaj takega je mogoče le ob avstrijski — dobrodušnosti.

Vprašanje do visokega e. kr. namestništva. Včeraj smo videli v pravilni slovenščini sestavljeno povabilo na sejo, ki je je doposlal laški ljubljeneec in sedanjí upravitelj občine pomjanske členu upraviteljstva in pripadniku slovenske stranke, Antonu Glavini. Seja je bila — ako smo si prav zapomnili — danes. Na povabilu je bil označen tudi dnevni red te seje slavnega upraviteljstva občine pomjanske. Ali kar zastrmeli smo, ko smo videli, da je mej drugimi točkami dnevnega reda napovedano tudi posvetovanje in sklepanje o odločenju podobčin Topolovae in Gradinja od občine oprtaljske in pridruženju teh dveh podobčin k novi občini Marezige.

Kakor rečeno: mi smo kar ostrmeli, zazrši tako važno točko na dnevnem redu seje občinskega upraviteljstva in ne rednega, izvoljenega občinskega zastopa!

Nočemo govoriti tu specijalno o občinskem upraviteljstvu v Pomjanu: nočemo pripovedovati tu, kako je zavriščalo mej prebivalstvom vse občine — skoro smemo reči: brez razlike strank — ko se je izvedelo, da je sedanjí načelnik upraviteljstva postavljen na to mesto; nočemo opisovati tu strmenja v naši stranki zbok dejstva, da je bil ob takih napetih razmerah, kakoršne so na Pomjanski, imenovan upraviteljem občine mož, ki je najhujši agitator in vodja jedne stranke, in sicer nasprotni oni, ki je imela doslej občinski zastop v svojih rokah; nočemo slikati, kako so se vsi razsodni ljudje prijemali za glavo, ko so čuli, da je politična oblast poverila upraviteljstvo občine prav onemu možu, katerega je bila prav ona svoj čas odstavila od županstva radi kričevih nezakonitosti in nepravilnosti, ki so se bile godile na občinskih volitvah.

Niti tega nočemo povdarjati, da se delitev občine oprtaljske, oziroma priklapljenje gori imenovanih dveh podobčin k novi občini Marezige namerja iz zgolj politično strankarskih namenov, marveč nam je pred očmi, da je začasnim upraviteljstvom občin že po naravni stvari delokrog zelo omejen. Po našem priprostem mnenju je takim začasnim upraviteljstvom delokrog omejen le na nujne tekoče posle občinske uprave in nikakor nimajo pravice, da bi odločala o važnih stvareh, posegajočih globoko v koristi in življenje občine. V tem našem slučaju pa je arogiranje pravice od strani pomjanskega upraviteljstva za odločenje o toli važni stvari, kakoršnja je delitev občin, tem bolj kričeče, nedopustno in nečuveno, ko občina pomjanska faktično niti ne obstoji več, ko so občinske volitve pred durmi in ko gre za priklapljenje gori imenovanih dveh podobčin k taki novi občini, v kateri ne bodo imeli prav čisto nič opraviti sedanjí upravitelji v Pomjanu!

Po vsem, kar smo rekli tu, je pač opravičena naša radovednost, kako misli o stvari visoko e. k. namestništvo v Trstu?! Vprašujemo torej: misli-li visokoisto, da ima sedanje upraviteljstvo v Pomjanu res pravico sklepati in izrekati svoje menenja o označenem namerjanem deljenju?! Hoče-li upoštevati visokoisto morebitne sklepe upraviteljstva v tej stvari?!

Na ti vprašanji bi želeli odgovora, ker se nam videti načelnevažnosti.

Program koncertnega večera pevskega društva »Adrija« v Barkovljah, ki se bode vršil prihodnjo nedeljo, je nastopni:

1. H. Sattner: »Majniku v pozdrav«, izvaja mešan zbor. 2. Knobloch: »Lev silny«, koračnica, izvaja glazba. 3. G. Eisenhut: »Hrvati«, veliki moški zbor s spremljevanjem glasovira, harmonija in gosli. 4. V. Parma: »Bela Ljubljana«, valček, izvaja glazba. 5. H. Volarič: »Slovenskim mladencam«, dvoglasen ženski zbor spremljevanjem glasovira in gosli. 6. P. Mascagni: »Intermezzo iz opere »Cavalleria rusticana«, izvajanje na glasoviru harmoniju in goslih. 7. N. N.: »Studenčku«, izvaja mešan zbor. 8. Iv. pl. Zajc: »Večer na Savi«, izvaja glazba. 9. H. Volarič: »Domovini«, veliki moški zbor s samospévom in dvospévom tenora in baritona ter spremljevanjem glasovira, harmonija in gosli. 10. N. N.: »Venec slovenskih pesni«, izvaja glazba. 11. F. Šamberk: »Panslavist«, veseloligra v enem dejanji. 12. Svobodna zabava v dvorani, v kateri bode svirala glazba.

Nov poštni urad. Dne 1. majnika 1899. se odpre v Lokavcu na Goriškem, sodni okraj Ajdovščina, nov poštni urad, ki se bo pečal s pisemsko in vožno pošto ter ob enem služboval kakor nabiralnica poštno-hranilničnega urada.

Zvezo bo imel s poštним uradom v Ajdovščini po vsakdanji peš-pošti.

Odbor kmetijske družbe bo imel svojo redno sejo jutri v petek dne 21. t. m. ob 2½ uri popoldne v svoji pisarni, ulica Geppa št. 14.

Jednastí izkaz prispevkov za cesarjev spomenik v Ljubljani. Darovale so nadalje v rečeno svrhu občine: Kanal 20 gld., Vremski Britof 20 gld., Grosuplje 20 gld., Spodnja Šiška 30 gld., Dobrunje 100 gld., Gorenji Logatec 25 gld. in Črniče na Goriškem 20 gld.

Za Preširnov spomenik. Iz Ljubljane nam pišejo: V novejšem času je nastopila v Slovenih lepa vrsta mož, ki delajo na polju lepih umetnosti vso čast svojemu narodu. Posebno, kar se tiče kiparstva, moremo biti ponosni na imena Gangl, Repič, Zajc in Progar. Tudi arhitektov imamo za naše razmere lepo število. Plečnik, ki je dobil I. darilo za Guttenbergov spomenik na Dunaju, Fabiani, Jager in Gasparin zastopajo prav častno slovenski narod. Žalibog se vsled slabih materijelnih razmer našega naroda le redkohedaj nudi prilika, da bi ustvaril slovenski umetnik v domovini kako delo. Taka redka prilika se pa nudi sedaj, ko hočejo postaviti spomeniki cesarju in našemu Prešernu.

Vsaki Slovenec si mora želeči, da bo posebno spomenik Preširnov dostojen našega pesnika-prvaka. V to svrhu se mora spoiliti eden glavnih pogojev, da vsi slovenski umetniki v medsebojni konkurenci vstvarijo dela, katerih najboljše naj diči našo metropolo; in zelo neumevno se nam zdi, da se še dosedaj niso razpisali natečajji za Preširnov spomenik, katerega se hoče vendar postaviti že drugo leto. Menda se vendar ne uresničijo glasovi, ki govore o možnosti, da se odda to delo komu kar pod roko. No, kaj takega ne moremo in nočemo verjeti, ker to bi bilo — da ne rabimo drugega izraza — prečudno. Saj razpisujejo že kmetške občine (če hočejo napraviti kak vodnjak, most itd.) javno, da se oglašajo ponudniki, od katerih dobi delo oni, ki je napravi najbolje. Tem potrebnije je to za delo, kip, ki naj predstavlja največjega sina našega naroda.

Le želja, da se našemu Prešernu postavi spomenik, ki bo vreden našega pesnika prvaka, mi je narekovala te vrstice.

Drobne vesti. Dne 29. m. m. so našli v morju blizo pomola sv. Karla neko mrtvo truplo. Sedaj še-le se je moglo dokazati, da je bil mrtvec identičen z nekim Markom Scotti iz Vidma.

Vzela sta se sicer, ali kmalo sta se prepričala da nista ustvarjena jeden za drugega. In storila sta najpametneje, kar sta mogla storiti, da ni bilo pohujšanja: on, Santo Trolise iz Buj, je šel služiti si kruha v Pulj, ona, Ana, je prišla v Trst, kjer se je preživljala kakor natakaria. Tako sta živela za silo. Sedaj pa (Bog sam vedi, kaj se mu je vzbudilo v sreč!) se je on spomnil nje, prišel v Trst in zagrozil, da jo — umori. Ona pa je obvestila redarstvo in on je romal v zapore.

16-letnemu dečku J. D. se je večkrat mešalo v glavi. Tako se je zgodilo tudi včeraj. V tem stanju je zlezal na streho, kjer se je slekel in je tekal gori in doli. Bil je v veliki nevarnosti, da pade doli. Na srečo ga je opazil vratar, ki je hitel na streho in je spravil dečka iz nevarnega položaja.

S parnikom »Kleopatra« je došel včeraj iz Kajire v Trst neki dijak (pravnik), imenom Ivan Glettig iz Krakovega. Ali ni prišel sam, ampak je imel seboj skrbnega spremljevalca. Tudi tu so ga spravili istotako skrbno v ulico — Tigor. Obdolžen je goljufije in poneverjenja.

Želel si je luči in prišel je v — seneo. Ukral je bil namreč — imena ne povemo — v nekem magazinu par zavojev sveč, a sedaj že sedi v zaporu.

Različne vesti.

Starost papežev. — Nedavno je stopil Leon XIII. v 22. leto svoje vladé in v 90. leto svoje starosti. Tem povodom poroča francoski list »Soleil«: Izmed 263 dosedanjih papežev jih je 11,

ki so vladali več nego 17 let in od 1. 1378., ob končanju Avignonskega razkola, jih je 16 živelo več nego 80 let. Zadnji mej temi je umrl Gregor XVI. leta 1846, star 80 let in 8 mesecev; drugi so Gregor XII., Kalikst II. in Benedikt XIII., ki so dosegli starost 81 let, Aleksander VIII. in Pij VI. 82 let, Gregor XIII., Inocencij X., Benedikt XIV. in Pij VII. starost 83 let, Pavl III. 84 let, Klemen X., Klemen XIII. in Pij IX., ki so dočakali 85 let. — Najstarejši papeži so: Klemen XI., ki je umrl star 92 let, Pavel IV., ki je postal papež v 89. letu, je živel do 93. leta, in Gregor IX., ki je živel blizu 100 let. Do Pija IX., ki je vladal 32 let, razven apostola Petra ni noben papež dočakal 25 let svoje vladé. Želja vseh katoličanov je, da Leon XIII. dočaka Petrova leta.

Zakaj se pes boji kupice? — V pariškem »Tempsu« se je pred kratkim razpravljalo o zanimivem vprašanju, zakaj da se skoro vsi psi boje pred kupico. Nekdo je pisal: Pes, ki vidi kupico, si ne more pojasniti, kaj je notri in tudi vohanje mu ne zadostuje, zatorej je nezaupen in raje ubegne. Drugi je trdil, da je psu steklo zoperno in da se ga boji. Toda to kaže pes samo pri kupici, v tem ko se za steklenice, šipe itd. niti ne zmeni. Neki drug čitatelj je menenja, da pes sovraži vino in torej tudi kupico. Največ pa jih je menenja, da psi zato beže pred kupico, ker jim kakšen šaljivce rad vlije kupice vode po krznu.

Narodno gospodarstvo.

Goriška ljudska posojilnica, registrovano društvo z omejeno zavezo v Gorici, nam je doposlala svoje poročilo za XV. upravno leto 1898. Iz istega posnemamo:

Deležev je bilo koncem leta 1898. a gld. 10 gld. 42.040. Stanje hranilnih vlog gld. 545.521.08. Zadržniki dolžujejo skupno gld. 581.372.22. Promet je znašal gld. 1.247.445.76. Čistega dobička je bilo gld. 7243.46. Na predlog ravnateljstva se je dobiček razdelil tako-le: deležem 5% dividende gld. 1831.04, ravnateljstvu nagrade gld. 300, ravnateljstvu 5% čistega dobička (§ 14) gld. 361.06, za dobrodelne namene gld. 350, rezervnemu zakladu gld. 4300, na novi račun se prenese gld. 101.36. Rezervni zaklad je znašal dne 31. decembra 1898. gld. 20.617.33.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega, če tudi ni člen društva, ter se obrestujejo po 4½%. Rentni davek plačuje posojilnica.

Zneski do gld. 200 izplačujejo se brez vsake odpovedi, za zneske nad gld. 200 pogojena je odpoved in sicer do 400 gld. 8 dnij, do 1000 gld. 30 dnij, do 5000 gld. treh in nad 10.000 gld. šestih mesecev.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od
Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario žtev. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Velika zaloga

solidnega pohištva in tapecarij

od
Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. štev. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

Od posojil, katere dobivajo le členi, se zahtevajo 6% obresti na osebni kredit, 5 1/2% proti vknjižbi.

»Buzetsko društvo za štednjo i zajmove«, vknjižena zadruga z neomejenim poroštvom, je imelo v upravnem letu 1898 76.612 kron 54 stot. prometa. Zadrugnikov je bilo 172. Hranilne uloge so znašale koncem leta 1898 32.343-29 kron. Prvo denarno pomoč je dobilo od »Ljudske posojilnice« v Ljubljani. Rentni davek plačuje društvo samo. Uloge se vsprejemajo tudi od nezadrugnikov in se obrestujejo po 4 1/2%. Posojila pa se dajejo samo členom in sicer po 6%.

Brzobjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 20. Čuje se, da se bodo pogajanja za rešenje trentinskega vprašanja nadaljevala tako, da oba deželno-zbornska kluba v Inomestu določita svoje zaupnike, ki se bodo pogajali s Trentinci.

Praga 20. Poveljstvo voja v Pragi je izdalo povelje, da se vojaki na kontrolnih shodih morajo oglašati le z »hier«. Vsaki prestopnik tega predpisa je nasproten zakonu in dolžni disciplini ter se bo kaznoval strogo po zakonu.

Dunaj 20. Grof Hohenwart je nevarno obolel na pljučnici.

Dunaj 20. Minister za železnice Wittek in minister za pravosodje Ruber sta odpotovala preko Reke v Dubrovnik.

Liegl (v Belgiji) 20. Štrajk mej premogarji se širi. V soboto se prične splošni štrajk. Sedaj vlada popoln mir.

Koper 20. Prihodnja seja deželnega zbora bo v soboto.

Trgovinske vesti.

Budimpešta 20. Pšenica za mare gold. — do —. Pšenica za april gl. 8.60 do 8.62 Pšenica za oktober gold. 8.18 do 8.19. Rž za oktober gl. — do —. Rž za april gl. 6.45 do 6.46. Koruza za oktober, gl. — do —. Koruza za maj gl. 4.50 do 4.51. Oves za april gl. 5.74 do 5.76. Oves za oktober gl. 5.44 do 5.46. Koruza gl. — do —.

Pšenica: ponudbe in povpraševanja zmerne. Prodaja 1.000 met. st. Vreme: lepo.

Hamburg 20. Trg za kavo. Santos good average za maj 28.50 za september 29.50, za december 30.—, za maj 30.75.

Havre 20. Kava Santos good average za april 50 k. frankov 34.25 za avgust 50 k. frankov 35.25

Praga 5. Surovi sladkor I. izdelek, 88% Reudement franco Aussig. Mirno. Promptno gold. 13.— do 14.02. Maj gl. —. Oktober-dec. gl. 12.75 Denar.

Najnovejša trgovinska vest.

New-York 19. spila (Izv. brzobjav.) Pšenica za april 84 1/2 za maj, 79 1/2 za julij 78 1/2, za sept. 79 1/2 Koruza za maj 40 1/2, za juli 40 1/2 Mast 5.52

»Hotel Nazionale«

v Trstu, Via Vienna št. 4

nahaja se v bližini kolodvora južne železnice pristanišč, poštne in brzobjavne urada ter je popolnoma obnovljen. Sobe elegantne vse v I. nadstr.

Cena od 60 novč. naprej.

V prtiličju nahaja se tudi »Restaurant Nazionale« elegantno opremljen, preskrbljen vedno in ob vsakej uri s gorkimi in mrzlimi jedili. Toči se: fino plzensko pivo in Culmbach-ovo črno pivo, najboljše dalmatinsko »Apolo di Lissa« in istrsko vino ter razna vina v hoteljskih, vse po zmernih cenah.

Lastnik je slovan-dalmatinec. Govori se slovenski in hrvatski.

Naslanja se na geslo: »Svoji k svojim« priporoča se slavnemu občinstvu slovenskemu in hrvatskemu za obilen obisk

Josip Serdarović,
lastnik.

»EDINOST«

večerno in zjutranje izdanje
se prodaja, razun v drugih navedenih tobakarnah, tudi
najužnem kolodvoru.

M. Aite

(prej Aite & Zadnik) Razprodaja vse
Via Nuova ogel ulice S. Lazzaro. blago v zalogi po
znižanih cenah.

100 do 300 goldinarjev

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika vrazpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srčk. Ponudbe pod naslovom **Ludwig Oesterreicher v. Budimpešti, VIII Deutschegasse 8.**

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia

TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimute in peresne, ogledal in železnih blaga, po cenah, da se ni bati konkurence.

»AGRICOL«

Patent T. 49/1008.

Privilegovano mehko kalijsko milo
za uničevanje mrčesov

raztopljivo v mrzli vodi, v raznih krajih Trentina, Istre, Goriške in pri tuk. poljedelski družbi izkušeno kot uspešno sredstvo z zatiranje vseh parasi-karnih in kriptogamičnih bolezni in žuželk v obče ki okužujejo trte, sadna drevesa in zelenjad.

Navodilo, kako rabiti »Agricola«, na željo poštnine prosto.

Milarnica

F. Fenderl i dr. v Trstu.

Zastop in zaloga na Goriškem pri gosp. Frideriku Primas-u v Gorici, Veliki trg 16, na dvorišču.

Zanimiv oglas kolesarjev!

kolo iz tovarne

Johann Puch iz Gradca

ustanovitelja industrije za kolesa,

je najboljše kolo sveta

L. Colobig v Trstu,

Via del Torrente šte. 10.

Jedini in glavni zastopnik za:

Trst, Primorsko in Dalmacijo.

Pomladansko zdravljenje.

ZDRAVLJENJE KRVI

Čaj »Tisočerni evet« (Milleflori).

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — Jeden omot za ozdravljenje stane 50 nvč, ter se dobiva v odlikovani lekarni **PRAXMARER »Ai due Mori« v TRSTU, veliki trg.**

Tudi za 55 nvč. v markah dopolnje se franko.

Kašelj, hripavost in prsni katar

ublažuje in zdravi

pravi planinski kašelj olajšajoči sok
z »Deželne lekarne pri Mariji Pomagaj« M. Leusteka
v Ljubljani.

Cena 1 steklenice 50 novč. Razpošilja se z obratno pošto
najmanj 2 steklenici.

Nova centralna čevljarnica v Trstu.

Via Malcanton št. 2.

Bogat izbor čevljev

za gospode, gospe in otroke.

Delo solidno, trpežno in po mogočih konkurenčnih cenah.

»EDINOST«

Glasilo političnega društva »Edinost«
za Primorsko.

Izhaja v Trstu dvakrat na dan razun nedelj in praznikov.

Zjutranje izdanje izhaja ob 7. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. O ponedeljkih in po praznikih izhaja prvo izdanje o 9. uri predpoludne. — Naročnina znaša: Obe izdanji gl. 21.—; samo večerno izdanje gl. 12.—, (poslednje zadostuje za naročnike popolnoma). Posamezne številke stanejo: Zjutranje izdanje 3 kr., večerno 4 kr

V Trstu se razprodaja »Edinost« po tobakarnah v teh-le ulicah in trgih:

Piazza Caserma št. 2. — Via Molin piccolo št. 8. — Via S. Michele št. 7. — Ponte della Fabra. — Via Rivo št. 30. — Campo Marzio. — Via delle Poste nuove št. 1. — Via Caserma št. 13. — Via Belvedere št. 21. — Via Ghega št. 2. — Volti di Chiozza št. 1. — Via Stadion št. 1. — Via Acquedotto. — Via Istituto št. 18. — Piazza Barriera. — Via S. Lucia. — Piazza Giuseppina.

V okolici se prodaja:

Na Greti pri gosp. Pogorelcu, v Škedenju pri gosp. Antonu Sanein (Drejač) in pri Sv. Ivanu pri gosp. Ani vdovi Gasperšič. — Izven Trsta prodaje se »Edinost« v Gorici v tobakarni g. Josipa Schwarz v Šolski ulici.

Slovenoi! Naročajte, podpirajte in širite med rodoljubi to glasilo tržaških Slovencev, katerega program je v prvi vrsti ohranitev in razvitek milega nam slovenskega naroda na tržaškem ozemlju in bramba nam po zakonu zajamčenih pravic.

Rojaki, uvažujte naše geslo: »V edinosti je moč!«

»THE GRESHAM«

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—

Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. » 28.823.375.—

Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) » 343.860.067.—

V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnicu od » 67.331.351.91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismeno vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, »Tergesteo« Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.